

ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ
АГРАРНО-ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра технології виробництва продукції тваринництва

БІОЛОГО-ЗАТВЕРДЖУЮ
Декан біолого-технологічного факультету
Ірина БАЛАБАНОВА
«01» вересня 2021 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Основи скотарства

(назва навчальної дисципліни)

Рівень вищої освіти _____ початковий (короткий цикл) _____

Освітньо-професійна програма «Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва» _____

Спеціальність 204 Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва
(шифр і назва спеціальності)

Факультет _____ біолого-технологічний _____
(назва факультету)

2021 – 2022 навчальний рік

Робоча програма «Основи скотарства» для здобувачів вищої освіти, що навчаються за освітньо-професійною програмою «Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва», спеціальністю 204 Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва

Розробники: Ведмеденко О.В. - завідувач кафедри, канд. с.-г. наук, доцент

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри технології виробництва продукції тваринництва

Протокол № 1 від «30» серпня 2021 року

Схвалено методичною комісією біолого-технологічного факультету

Протокол № 1 від «01» вересня 2021 року

Затверджено на Вченій раді біолого-технологічного факультету

Протокол № 1 від «01» вересня 2021 року

Завідувач кафедри

«30» серпня 2021 року

13041

(підпис)

Олена ВЕДМЕДЕНКО

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 4	Галузь знань: 20 Аграрні науки та продовольство	Обов'язкова компонента (ОК08)	
Змістових частин – 2	Спеціальність: 204 Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва	Рік підготовки:	
Індивідуальне науково-дослідне завдання Підготовка тез доповідей за індивідуальною темою		1-й	1-й
Загальна кількість годин – 120		Семестр	
		1-й	1-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 самостійної роботи студента – 4	Освітній рівень: початковий (короткий цикл)	Лекції	
		20 год.	-
		Практичні, семінарські	
		26 год.	-
		Лабораторні	
		12 год.	-
		Самостійна робота	
		62 год.	-
Індивідуальні завдання:		-	
Вид і форма контролю:		залік	

* Примітка:

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання –

для заочної форми навчання –

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою дисципліни «Основи скотарства» – підготувати молодшого бакалавра, здатного орієнтуватись в технологічному процесі виробництва продукції скотарства.

На основі вивчення біологічних і господарських особливостей худоби надати теоретичні знання та сформувані вміння з організації відтворення, годівлі, утримання та раціонального використання великої рогатої худоби з метою максимально повної реалізації її генетичного потенціалу без порушень екології для конкретних умов господарства.

Завдання дисципліни: полягає у поглибленому освоєнні всебічних знань з біології худоби, породного складу, особливостей інтенсивних технологій виробництва продукції скотарства.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен знати:

- біологічні особливості великої рогатої худоби;
- особливості порід молочного, комбінованого та м'ясного напрямку продуктивності;
- основи відтворення худоби та вирощування молодняку;
- основи організації технологічних процесів при виробництві продукції скотарства;

вміти:

- оцінювати біологічні та господарські показники у скотарстві;
- організовувати відтворення худоби та вирощування молодняку;
- керувати технологічним процесом виробництва продукції скотарства.

Загальні компетентності:

ЗК3. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК8. Прагнення до збереження навколишнього середовища в усіх сферах професійної діяльності.

Фахові компетенції:

ФК1. Здатність використовувати професійні знання з вибору і реалізації технології виробництва і переробки продукції тваринництва для ефективного ведення галузі.

ФК3. Здатність використовувати нормативну і технічну документацію, технологічні регламенти зберігання, первинної обробки, підготовки до транспортування та реалізації сировини і тваринницької продукції.

ФК4. Здатність проводити аналіз виробничої діяльності, вести ділову і затверджену звітно-облікову документацію.

ФК5. Здатність володіти сучасними інформаційними технологіями для автоматизації технологічних і економічних розрахунків під час виробництва і переробки продукції тваринництва.

ФК6. Здатність використовувати знання із технологій заготівлі, виробництва, зберігання, оцінки якості кормів та нормованої годівлі окремих видів і статеві-вікових груп тварин, а також раціонального використання кормів та сільськогосподарських угідь, надавати якісні послуги запилення ентомофільних сільськогосподарських культур.

ФК7. Здатність обирати та експлуатувати технологічне обладнання й устаткування тваринницьких ферм.

ФК8. Організовувати та планувати роботу трудового колективу, контролювати і забезпечувати дотримання правил і норм охорони праці, пожежної і екологічної безпеки та ресурсозбереження у виробничому підрозділі.

ФК11. Здатність застосовувати базові знання морфології та фізіології тварин під час виробництва, переробки та реалізації продукції тваринництва для досягнення прибутковості галузі.

ФК12. Здатність здійснювати контроль технологічних процесів під час виробництва та переробки продукції скотарства.

ФК14. Вміти оцінювати стан добробуту тварин.

ФК15. Здатність володіти навичками щодо потенціалу тварин.

Програмні результати навчання:

ПРН2. Володіти інформацією чинних нормативно-правових документів, законодавства, галузевих стандартів професійної діяльності в установах, на виробництвах, організаціях галузі/сфери (відповідно до спеціалізації).

ПРН5. Ефективно працювати з інформацією: добирати необхідну інформацію з різних джерел, зокрема з фахової літератури та електронних баз.

ПРН7. Забезпечувати дотримання біологічної безпеки, техніки безпеки, виробничої санітарії, пожежної безпеки і правил охорони праці на підприємствах з виробництва і переробки продукції.

ПРН8. Володіти методами утримання, годівлі, розведення і ефективного використання тварин різних видів та медоносних бджіл.

ПРН11. Розуміти та обґрунтовувати підбір машин, обладнання, засобів автоматизації, що використовуються в тваринництві, комплектації тваринницьких ферм, підприємств з виробництва і переробки продукції тваринництва.

ПРН13. Впроваджувати знання з морфології, фізіології тварин у технологічний процес виробництва і переробки продукції тваринництва.

ПРН14. Забезпечувати параметри та здійснювати технологічний контроль сучасних технологій з виробництва молока та яловичини.

ПРН16. Володіти організаційно-технологічними прийомами підвищення безпечності та якості молока, м'яса, меду, яєць та інших продуктів галузі, технікою і методиками визначення їх якісних характеристик, основних технологій виробництва та первинної обробки молочних і м'ясних продуктів і продукції бджільництва.

ПРН17. Вміти оцінювати стан добробуту тварин за їх поведінковими ознаками.

ПРН18. Мати навички використовувати потенціал тварин для ведення малого та середнього бізнесу з урахуванням екологічних і кліматичних зон.

Вид підсумкового контролю – залік.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістова частина 1. Біологія та організація відтворення великої рогатої худоби

Тема 1. Значення скотарства та біологічні особливості великої рогатої худоби.

Тема 2. Особливості екстер'єру, інтер'єру та конституції великої рогатої худоби.

Тема 3. Породи великої рогатої худоби.

Тема 4. Поняття про відтворення стада великої рогатої худоби

Тема 5. Основи спрямованого вирощування молодняка

Тема 6. Продуктивність великої рогатої худоби

Змістова частина 2. Технологія виробництва продукції скотарства

Тема 7. Способи утримання великої рогатої худоби

Тема 8. Організація основних виробничих процесів на підприємстві з виробництва молока

5. Теми лекційних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Значення скотарства та біологічні особливості великої рогатої худоби	2
2	Особливості екстер'єру, інтер'єру та конституції великої рогатої худоби	2
3	Породи великої рогатої худоби	2
4	Поняття про відтворення стада великої рогатої худоби	2
5	Основи спрямованого вирощування молодняка	2
6	Продуктивність великої рогатої худоби	2
7	Способи утримання великої рогатої худоби	4
8	Організація основних виробничих процесів на підприємстві з виробництва молока	4
Усього годин		20

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Присвоєння кличок, нумерація та ідентифікація великої рогатої худоби	2
2	Визначення віку великої рогатої худоби	2
3	Виробничий і племінний облік у скотарстві	2
4	Окомірна оцінка екстер'єру і конституції великої рогатої худоби	2
5	Оцінка екстер'єру великої рогатої худоби з використанням промірів	2
6	Оцінка вим'я, властивостей молоковідведення і придатності корів до машинного доїння	2
7	Породи великої рогатої худоби різних напрямків продуктивності	2
8	План вирощування ремонтних телиць	2
9	Підсумковий контроль знань № 1	2
10	Визначення необхідної кількості ремонтного поголів'я для стада. Визначення структури стада та середньорічного поголів'я.	2
11	Визначення необхідної кількості міксерів-кормозмішувачів для підприємства	2
12	Визначення валової та побічної продукції. Визначення економічних показників виробництва молока	2
13	Підсумковий контроль знань № 2	2
Усього годин		26

7. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Оцінка відтворної здатності великої рогатої худоби	2
2	Планування осіменіння (парування) і отелення великої рогатої худоби в умовах господарства	2
3	Методи обліку і оцінки молочної продуктивності худоби	4
4	Методи обліку і оцінки м'ясної продуктивності худоби	4
Усього годин		12

8. Тематика самостійної роботи здобувачів вищої освіти

№ з/п	Тема	Кількість годин
1	Походження великої рогатої худоби	2
2	Основи етології великої рогатої худоби	2
3	Біологічні, технологічні та господарські особливості великої рогатої худоби	2
4	Інтер'єрні показники великої рогатої худоби	4
5	Особливості екстер'єру великої рогатої худоби різних напрямків продуктивності	4
6	Біологічні, технологічні та господарські особливості порід великої рогатої худоби	4
7	Вивчення факторів, що впливають на ефективність відтворення худоби	4
8	Особливості відтворення стада в м'ясному скотарстві	4
11	Вивчення факторів, що впливають на ріст, розвиток і формування типу худоби	4
12	Умови одержання здорових телят	2
13	Формування молочної продуктивності	4
14	Вивчення державного стандарту на молоко	2
15	Формування м'ясної продуктивності	4
16	Досвід кращих господарств України з виробництва молока та вирощування ремонтних телиць за прив'язного утримання	2
17	Досвід кращих господарств України з виробництва молока та вирощування ремонтних телиць за безприв'язного утримання	2
18	Досвід кращих господарств з виробництва яловичини	2
19	Доїння корів та первинна обробка молока	2
20	Зооветеринарний захист ферми. Основні положення виробництва екологічно-чистої продукції скотарства	2
21	Новітні технології у скотарстві (підготовка до студентської конференції)	10
Усього годин		62

9. Індивідуальні завдання

Індивідуальна робота здобувача включає:

- виконання індивідуальних завдань (рефератів, розрахункових завдань за методикою, визначеною на практичних заняттях);
- індивідуальні заняття під керівництвом викладача у позанавчальний час (консультації з питань виконання рефератів, індивідуальних розрахункових завдань, оформлення тез-доповідей за індивідуальною темою).

10. Методи навчання

Методи навчання як свідомі систематичні й послідовні дії, що ведуть до досягнення поставленої мети з вивчення і засвоєння дисципліни «Основи скотарства» включають проведення:

лекцій з застосування мультимедійного проектору. Здобувачі мають доступ до електронного варіанту лекцій у веб-середовищі Moodle та за необхідності використовувати їх під час підготовки до практичних занять, підсумкового контролю знань;

практичних занять з використанням сучасних методик;

самостійної роботи з рекомендованими підручниками в читальному залі університету, спеціальним довідковим і інформаційним матеріалом кафедри;

використання на практичних заняттях методичних рекомендацій, муляжів тварин, приладів для взяття промірів з тварин;

рекомендації до перегляду і вивчення дидактичних матеріалів нового покоління (електронні підручники тощо).

індивідуальної роботи зі здобувачами з питань більш глибокого вивчення окремих тем і напрямків навчальної програми, виконання самостійної роботи;

Діалогів і бесід з практичних питань.

11. Методи контролю

В процесі навчання здобувача вищої освіти викладачем реалізується поточний і підсумковий контроль знань.

Поточний контроль здійснюється після викладання лекційного матеріалу, методики виконання практичних занять та самостійного завдання згідно плану і обсягів змістової частини. Поточний контроль має за мету перевірку рівня підготовленості здобувача до виконання конкретної роботи. Форма проведення поточного контролю знань під час навчальних занять визначається викладачем і на кожний навчальний рік затверджується на засіданні кафедри. Основною формою поточного контролю є усне опитування здобувачів кожної теми змістової частини та перевірка індивідуальних завдань.

Підсумковий контроль відображає міру компетентності здобувача в навчальній дисципліні і проводиться у формі заліку в обсязі навчального матеріалу, визначеного навчальною програмою.

Залік проводиться за сумарною оцінкою вивчення тем.

12. Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

Розподіл балів з дисципліни

Поточне оцінювання та самостійна робота										Сума
Змістова частина № 1						Змістова частина № 2				
T1	T2	T3	T4	T5	T6	ПК ЗЧ 1	T7	T8	ПК ЗЧ 1	
Max 6	Max 8	Max 2	Max 6	Max 5	Max 8	Max 20	Max 8	Max 17	Max 20	Max 100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

13. Методичне забезпечення

1. Конспект лекцій.
2. Методичні рекомендації щодо проведення лабораторно-практичних занять.
3. Презентації навчального матеріалу за темами відповідно до навчальної програми дисципліни.
4. Методичні рекомендації для самостійної роботи здобувачів.

14. Рекомендована література

1. Технологія виробництва молока і яловичини / В.І. Костенко, Й.З. Сірацький, Ю.Д. Рубан та ін. – К.: Аграрна освіта, 2010. – 530 с.
2. Костенко В.І. Технологія виробництва молока і яловичини. Практикум. – К.: Агроосвіта, 2014. – 456 с.
3. Рубан Ю.Д. Скотарство і технологія виробництва молока та яловичини: Підручник. – Х.: Еспада, 2005. – 576 с.
4. Підпала Т.В. Скотарство і технологія виробництва молока та яловичини: Курс лекцій. – Миколаїв: МДАУ, 2006. – 359 с.
5. Угнівенко А.М., Костенко В.І., Чернявський Ю.І. Спеціалізоване м'ясне скотарство:

Навчальне видання. – К.: Вища освіта, 2006. – 303 с.

6. Рубан Ю.Д., Рубан С.Ю. Технологія виробництва молока і яловичини – Х.: Еспанда, 2011. – 800 с.

Додаткова література:

1. Титаренко І. В., Буштрук М. В., Старостенко І. С. Вплив інтенсивності вирощування телиць на їх відтворну здатність та молочну продуктивність. Науково-технічний бюлетень НДЦ біобезпеки та екологічного контролю ресурсів АПК. 2016. Т.4. №1. С. 260-266.
2. Китаєва А.П., Гусятинська О.О. Технологічні прийоми підвищення ефективності вирощування молодняку великої рогатої худоби молочного напрямку продуктивності: монографія. Одеса, 2017. 128 с.
3. Кругляк О.В. Формування високопродуктивних молочних стад як чинник підвищення ефективності виробництва молока. Економіка агропромислового виробництва. 2018. № 3. С. 24-30.
4. Кочук-Ященко О.А. Результати лінійної оцінки екстер'єру та молочної продуктивності корів-первісток української червоно-рябої молочної породи різних генотипів. Вісник Житомирського нац. агрокол. ун-ту. 2015. № 2 (52), т. 3. С. 113–121.
5. Бабенко О.І., Клопенко Н.І. Лінійна оцінка тілобудови корів різної селекції. Аграрна освіта та наука: досягнення, роль, фактори росту. Сучасний розвиток ветеринарної медицини та технологій тваринництва. Інноваційні технології в харчових технологіях : матеріали міжнародної науково-практичної конференції. Біла церква: БНАУ, 2018. С. 45 – 47.
6. Черняк Н.Г., Гончарук О.П. Зв'язок екстер'єру з тривалістю та ефективністю довічного використання корів. Розведення і генетика тварин. 2018. Вип. 55. С.143-148.
7. Войтенко С. Л. Можливість підвищення молочної продуктивності у корів локальних порід. Вісник Полтавської державної аграрної академії. 2016. № 4. С. 72-75.
8. Гиль М.І., Юлевич О.І., Антонов Є.В. Ефективність використання стабілізуючого відбору в популяціях корів з пластичними генотипами. Зб.наукових праць Херсонського ДАУ: *Таврійський науковий вісник*, Вип. 19, Херсон, 2001. С.100-104.
9. Гиль М.І. Молочна продуктивність корів різних класів розподілу за ознаками тілобудови. Науково-виробничий журнал „*Тваринництво України*”, №3, Київ, 2003. С.17-20.
10. Гиль М.І., Коваленко В.П. Екологічна та генераційна здатності корів червоної степової породи в умовах взаємодії „генотип-середовище” при різних типах підбору. Зб.наукових праць Херсонського ДАУ: *Таврійський науковий вісник*, Херсон, Вип. 40, 2005. — С.119—128.
11. Гиль М.І., Волков В.А. Очікувана продуктивність молодняку різних ліній української молочної чорно-рябої породи. *Науково-виробничий журнал „Тваринництво України”*, №2, Київ, 2014. С.11-14.
12. Гиль М.І. Підвищення молочної продуктивності худоби моделюванням ефекту стабілізуючого відбору. Зб.наукових праць Херсонського ДАУ: *Таврійський науковий вісник*: Херсон: Гринь Д.С., Вип. 93. 2015. С. 99-107.

15. Інтернет ресурси

1. Державна служба статистики України // <http://www.ukrstat.gov.ua/>
2. <http://milkua.info/uk>
3. <http://uniform-agri.com.ua/video-treningi/>
4. <http://www.tsenovik.ru/articles/veterinariya/sinkhronizatsiya-i-stimulyatsiya-okhoty-u->

korov-ideal-pair-for-stimulation-and-synchronization-of-es/

5. https://a7d.com.ua/analtika/499-molochne_skotarstvo__strategchna_galuz_tvarinnictva_ukrani.html

16. Інформаційні ресурси

Інформаційні ресурси – це вся та проміжна інформація, що лежить в основі ланцюжка, який завершується досягненням поставленої мети при вивченні дисципліни «Основи фахової діяльності».

Інформаційні ресурси – це документи та масиви документів в інформаційних системах (бібліотечних архівах, фондах, банках даних, депозитаріях, музейних сховищах), які студент при необхідності може використати для вивчення конкретних тем, розділів дисципліни.

Список фахових періодичних видань для вивчення дисципліни

Farmer

Аграрна техніка та обладнання

Аграрний тиждень України

Агробізнес Україна

Агробізнес сьогодні

Пропозиція

Рідне село

Тваринництво України

Тваринництво сьогодні